

محمود نفیسی

سازمان زنان ایران

احزاب سیاسی ایران

- هدف سازمان زنان ایران، همانگونه که در آخرین اساسنامه آن (۱۳۵۴) آمده است، بالا بردن دانش سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی از طریق یک رشته فعالیت قابل تحقق بود.
- ۱- دفاع از حقوق فردی، خانوادگی و اجتماعی زنان در جهت تأمین برابری کامل آنان در اجتماع و در برابر قانون.
 - ۲- کوشش در راه تعمیم آموزش و پرورش زنان ایران بویژه پیکار با بی سوادی و کمک به گسترش آموزش حرفه ای.
 - ۳- تجهیز زنان به منظور شرکت گسترده آنان در نوسازی ملی در
- زمینه های مختلف اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی در چارچوب هدف های حزب رستاخیز ملت ایران و هماهنگ کردن آنها در این زمینه
- ۴- یاری کردن به زنان در اجرای مسئولیت های سیاسی، فرهنگی، اقتصادی و فردی.
 - ۵- ایجاد تفاهم و دوستی بین زنان ایران و زنان کشورهای دیگر و همکاری در راه برابری و بالا بردن مقام زن در سطح جهان.
 - ۶- تأسیس مراکز رفاه خانواده. (۱)

جنبه های مثبت و منفی سازمان زنان ایران

فعالیت هر سازمانی از سوی مکاتیبم های داخلی و متغیرهای بیرونی محدود می شود. سازمان زنان ایران نیز از این امر جدا نبود. این سازمان همواره در معرض حملات عناصر محافظه کار سنت گرا و نیز اصلاح طلب در کشور قرار داشت. در حالی که اصلاح طلبان مطرح می کردند که این سازمان هیچ کمکی به احقاق حقوق زنان نمی کند و باید بیش از این کار کند،

حافظه کاران سنت گرا بر این باور بودند که سازمان زنان به شدت ضد مذهبی و لیبرال است. هر دو گروه سازمان را عروسک خیمه شب بازی در دستان طبقات حاکمه ایران می دانستند. به رغم این انتقادات، سازمان زنان ایران قدم های مثبتی برای زنان برداشته بود. طرح ایجاد مراکز رفاه خانواده ایده بسیار خوبی برای دسترسی به زنان طبقات پایین بود. اگر برخی از مقام های فاسد از این مراکز استفاده می بردند این امر بازتاب عملکرد مستقیم سازمان زنان نبود بلکه بازتاب نظام سیاسی کشور در مجموع بود. با این حال هیچ آگاهی و اطلاع دقیقی در دسترس نیست که وجود و یا عدم وجود فساد مالی را در این مراکز ثابت کند؛ شاید مثبت ترین جنبه این سازمان رسیدگی به مسائل و مشکلات قانونی در رابطه با حقوق زنان بود. کارهای قانونی سازمان زنان به دو بخش تقسیم می شد: عام و خاص. همانگونه که گفته شد، مشاوره حقوقی به زنان طبقه های پائین شهری در مراکز رفاه خانواده

براستی وجود داشت. از این گذشته سازمان زنان فعالیت حقوقی دیگری را بطور عام پیگیری می کرد. یعنی حقوق قانونی زنان را در سمینارها و کلاس ها مطرح می کرد یا کتاب هایی حقوقی درباره زنان به چاپ می رساند. «برخی از این کتاب ها به زبان ساده برای استفاده همه کسانی که می توانستند بخوانند نوشته شده بود.» یا نحوه اجرای قانون های مربوط به زنان را مورد بررسی و تحلیل قرار می داد.^(۲)

شکل گیری شورای عالی همکاری، توانائی این سازمان را برای پیشبرد تغییرات قانونی به نفع زنان از طرف مقامات و وزراء و ادارات مختلف دولت با توجه به حذف خط قرمزهای بوروکراتیک هرچه بیشتر افزایش داد. فعالیت خاص سازمان زنان در حوزه حقوقی در اساسنامه و نیز در گزارش های سالانه این سازمان درج نشده بود. اعتراض و اعمال فشار ماهرانه تعدادی از فمینیست ها در این سازمان برای اصلاح قوانین، از ترس انتقام و عمل متقابل عناصر سنت گرا هرگز در سطح جامعه مطرح نمی شد. این سازمان همواره برای این که گروه های ضد حقوق زنان را تحریک نکند بسیار محتاطانه عمل می کرد. در نتیجه، در حالی که این گروه در خفا بطور عملی مشغول اعمال فشار بر دستگاه های دولتی به منظور ایجاد تغییرات در قوانین تبعیض آمیز بود، از ابراز مواضع خود در انظار عمومی اجتناب می کرد.^(۳)

اما اعمال فشار بی سر و صدا با وجود آنکه مخالفت نیروهای محافظه کار و سنتی را به حداقل می رساند اما سبب می شد که اعتبار سازمان زنان در میان اقدار روشنفکر افزایش پیدا نکند. آنها همچنان این سازمان را به عنوان سازمانی بی فایده

و اتلاف کننده وقت و پول که هیچ رابطه ای با موضوع حقوق زنان ندارد تلقی می کردند. اما این فرضی که تمامی اعضای سازمان زنان در روند اعمال فشار درگیر بودند یا از مسأله حقوق زنان آگاه بودند نیز اشتباه است. در واقع اکثریت اعضای سازمان زنان، فمینیست های فعالی نبودند و همانطور که پیش از این اشاره شد اعضای سازمان زنان عضو موسسات صنفی و حرفه ای یا سازمان های خیریه بودند و اکثر شعبات سازمان زنان در شهرستان ها نیز از نگرشی فمینیستی برخوردار نبودند. کارکنان شعبه تهران با دستمزد کم بطور احتمال پویاترین و فعالترین گروه فشار برای اصلاح وضعیت زنان در کشور بودند. این گروه با کمک نمایندگان زن و تعدادی از نمایندگان دمکرات مرد بطور مؤثر قادر به اعمال فشار شده بودند.

سطح آگاهی حتی در میان کارکنان سازمان زنان بطور کلی متفاوت بود. برای نمونه زنانی که در مهد کودک ها کار می کردند خیلی کمتر از زن هایی که در مراکز انتشارات و تحقیقات سازمان زنان کار می کردند دغدغه حقوق زنان را داشتند.^(۴) اما غیر منصفانه است که از تحسین به حق سازمان زنان بیهیزیم. کمک این

اعمال فشار بر دستگاه های دولتی به منظور ایجاد تغییرات در قوانین تبعیض آمیز بود، از ابراز مواضع خود در انظار عمومی اجتناب می کرد.^(۳)

اما اعمال فشار بی سر و صدا با وجود آنکه مخالفت نیروهای محافظه کار و سنتی را به حداقل می رساند اما سبب می شد که اعتبار سازمان زنان در میان اقدار روشنفکر افزایش پیدا نکند. آنها همچنان این سازمان را به عنوان سازمانی بی فایده

خویش سهمی داشته باشد و در امور خیریه و عالم المنفعه خدمتی را تعهد نماید و این خدمت را بدون کبر و نخوت یا توجه به مقام و منزلت خویش، در کمال گشاده روئی و طیب خاطر انجام دهد و مردم عادی و بویژه آنان را که در دهکده ها و روستاها زندگی می کنند مورد شفقت قرار دهد.^(۸) به تاکید خاص او بر فعالیت رفاهی و نیکوکاری توسط زنان توجه کنید. بنابراین دیدگاه محمدرضا پهلوی در مورد زنان شبیه پدرش بود و در واقع گذر زمان دیدگاه او را تغییر نداده بود. او در مصاحبه ای با اوریانا فالاجی در مهرماه ۱۳۵۲ به صراحت دیدگاه هایش را در مورد جنبش حقوق زنان بیان کرد: «هیچ کسی نمی تواند در من تأثیر بگذارد، چه برسد به یک زن. زنان در زندگی یک مرد فقط وقتی مهم هستند که زیبا و جوان باشند و زنانگی شان را حفظ کنند. شما از نظر قانون مساوی هستید اما این حرف مرا ببخشید از نظر توانائی نه... شما زنان هرگز میکمل آنز یا باخ نداشته اید، شما هیچ وقت حتی یک آشپز بزرگ نداشته اید... شما هیچ چیز بزرگ و فوق العاده ای عرضه نکرده اید، هیچ چیز.^(۹) بتی فریدان در مصاحبه ای از شاه پرسید چرا او از ارمان زنان حمایت می کند. شاه پاسخ داد: «چون مترقی هستم.»^(۱۰) این جمله به صراحت نشان دهنده نوع خط مشی شاه بود. بطور احتمال آرزوی داشتن ظاهری مترقی بود که مجاری دولتی را به روی برخی فعالیت های سازمان زنان باز کرد. اما فعالیت های این سازمان دارای جنبه های منفی نیز بود. اولین و آشکارترین ضعف، گره خوردن هویت این سازمان با رژیم بود. ریاست مادام العمر اشرف و عناصر تشکیل دهنده شورای مرکزی باعث ایجاد نگرش منفی به این سازمان در میان اکثریت مردم ایران شد. هماغطور که یکی از مقامات

کرده که به طور نسبی تعداد «کارکنان دختر» که تمیر می فروشند بیش از تعداد دختران در اکثر دفاتر پستی در ایالات متحده است.^(۷) این سخنان یکی از بی شمار سخنانی بود که بطور مستقیم ایران را با غرب و بویژه آمریکا مقایسه می کرد. در جای دیگر شاه بی پرده تصدیق می کند که به نظرش «مناسب ترین نوع خانواده» آن است که شوهر ریاست خانواده را بر عهده داشته باشد. او اضافه کرده که زن ایرانی سه وظیفه مهم دارد: نخست باید برای شوهر خویش همسری خوب باشد یعنی نه تنها وظیفه همبستری را انجام دهد بلکه رفیق و شریک حیات معنوی و ذوقی شوهر باشد. مسئولیت بزرگ دیگری که به عهده اوست تربیت فرزندان است. از اینها گذشته زن ایرانی باید در تجدید حیات کشور

صورت داشتن کودک عدم توجه به تربیت او و نرفتن زیر بار هرگونه مسئولیتی است. اگر چنین باشد این آزادی ها برای هر زن ایرانی که بخواهد فراهم است و هیچ قانون یا رسمی جلوگیری آنان برای تمتع از این آزادی ها نیست. ولی سخن این است که زنان هوشمند و صاحب فکر ایرانی این نحوه آزادی ها را مردود می شناسند و می دانند که در خلقت آنها امتیازات خاصی است و همین امتیازات برای آنها مسئولیت های مخصوصی به وجود آورده است.^(۶)

شاه سپس با اشاره به قوانین کار در ایران، به این که پُست و مقام های دولتی هرچه بیشتر بر روی زنان و مردان گشوده شده است مباحثات کرده و برای نمونه دفتر پست مرکزی تهران را مثال آورده است. او تاکید

مهم سازمان زنان در مصاحبه ای شخصی بیان کرد: «بیشترین ضعف سازمان زنان ایران این بود که در کشوری که در سال های آخر عمر سلطنت اعتبار هیأت حاکمه آن هرچه کمتر و کمتر می شد و در عوض ناراضی مردم هر روز افزایش می یافت ، این سازمان - اگر هم جزو هیأت حاکمه نبود - اما به هر حال مورد تأیید رژیم قلمداد می شد.»

مبارزه و کشمکش سازمان زنان با بخش های مختلف هیأت حاکمه در راه منافع حقوق زنان به طور علنی در افکار عمومی مطرح می شد. اگر سازمان زنان موضع ضد حکومتی قاطعی اتخاذ می کرد نابود می شد، اما از طرفی گناهان هیأت حاکمه به حساب این سازمان گذاشته می شد؛ گرچه نابودی این سازمان می توانست برای زنان خطرناک باشد.

ادامه دارد

پانویس:

۱- سازمان زنان ایران؛ تهران؛ سازمان ایران، ۱۳۵۶-۲۵۳۵ ص ۱۳ و ۱۴؛ کارنامه سازمان زنان ایران

۲- کارنامه سازمان زنان. ص ۳۸-۳۵

۳- این اطلاعات طی مصاحبه ای با یکی از مقامات مهم سازمان زنان ایران به دست آمده است. اظهارات او مبنی بر اینکه سازمان زنان ایران در تصویب قانون حمایت خانواده ۱۳۵۴ و نیز قانون سقط جنین در ۱۳۵۶ نقش اساسی داشته است. از سوی یکی دیگر از پاسخ دهندگان مورد تأیید قرار گرفته است.

۴- این اطلاعات بر اساس مصاحبه با یکی از مقامات سازمان زنان ایران به دست آمده است.

۵- محمدرضا پهلوی؛ مأموریت برای وطن؛ تهران؛ چاپخانه سمعی و بصری هنرهای زیبای کشور؛ ۱۳۴۰، ص ۴۷۴

۶- همان جا، ص ۴۷۴ و ۴۷۵

۷- همان جا ص ۴۷۸-۴۷۷

۸- همان جا ص ۴۸۰-۴۷۹

۹- Oriana Fallaci - Interview

۱۰- Betty Friedan (Coming out of the veil : page ۱۰۴

دفتر ترجمه و خدمات ایرانیان

Office of Translation & Iranian Services

Member: H.c.c. Language Dept.

به سرپرستی: مسعود هؤبیدی

K-1 ویزای نامزدی
K-3 ویزای ازدواج

کارت سبز از طریق پدر، مادر، فرزندان و یا ازدواج
خدمات Medicaid و Medicare برای سالمندان
تنظیم وصیت نامه

گرفتن Citizenship برای افراد واجد شرایط بدون امتحان

کارت ملی
ترجمه رسمی کلیه مدارک
تعویض شناسنامه
تجدید - تمدید و تفکیک پاسپورت ایرانی
عکس پاسپورتنی
تنظیم وکالت نامه و گواهی امضاء
ثبت ازدواج و طلاق به طریقه اسلامی
تمدید ویزای توریستی
پاسپورت سفید Re-entry Permit

6420 RICHMOND AVE. SUITE 430
HOUSTON, TX. 77057

TEL.: (713) 781-0900
FAX (713) 781-0943